

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽUVININKYSTĖS ĮSTATYMO NR. VIII-1756 2, 3, 5, 6, 7,
10, 13, 14¹, 14², 17, 17², 17⁴, 17⁵, 17⁸, 17⁹, 18, 23, 24, 37, 53 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 24¹ STRAIPSNIŲ ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP NR. 19-827(2); TAIS NR. 19-846(3))**

2019-07-19 Nr. NV-2110

Vilnius

1. Projekto rengėja – Žemės ūkio ministerija (ŽŪM).

2. Projekto tikslas – įgyvendinti Tarybos reglamento (EB) Nr. 708/2007 dėl svetimų ir nevietinių rūšių panaudojimo akvakultūroje nuostatas; patikslinti galiojančias įstatymo nuostatas, užtikrinant vienareikšmišką jų traktavimą ir įgyvendinimą, užkirsti kelią piktnaudžiavimui istoriniais sugautų žuvų kiekių duomenimis, siekiant gauti didesnę perleidžiamąją žvejybos teisę; sudaryti sąlygas Baltijos jūros priekrantėje žvejybą vykdančioms ūkio subjektams panaudoti žvejybos galimybes, kurios nėra išnaudojamos Baltijos atviroje jūroje; palengvinti sąlygas dalyvauti teisių į žvejybos galimybes aukcione.

3. Dabartinė situacija:

- 2017 m. liepos 5 d. Vyriausybės posėdyje (protokolo Nr. 28) pavesta ŽŪM parengti ir pateikti Vyriausybei naujos redakcijos Žuvininkystės įstatymo projektą. Ministro Pirmininko pavedimu, įformintu Vyriausybės kanclerio pavaduotojo 2017 m. rugpjūčio 9 d. rezoliucija Nr. S-2150, ŽŪM pavesta iki 2018 m. birželio 1 d. pateikti Vyriausybei Žuvininkystės įstatymo pakeitimo projektą dėl perleidžiamųjų teisių į žvejybos galimybes jūrų vandenyse suteikimo reglamentavimo tobulinimo;
- ŽŪM yra pateikusi Europos Komisijai ataskaitą apie pusiausvyrą tarp jų laivynų žvejybos pajėgumų ir jų žvejybos galimybių, kurioje, įvertinus situaciją, pažymėta, jog Lietuvos Respublikos žvejybos laivyno pajėgumas yra subalansuotas su žvejybos galimybėmis;
- Žuvininkystės įstatyme nustatyta, kad vienas ūkio subjektas, įskaitant su juo susijusius ūkio subjektus, gali turėti iki 40 procentų teisę (perleidžiamųjų teisių koncentracijos limitas) į Lietuvos nustatytą tam tikros rūšies žuvų žvejybos galimybes jūrų vandenyse;
- Projekto nuostatų pakeitimai remiasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2018 m. liepos 12 d. priimtu prejudiciniu sprendimu byloje C-540/16, pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo prašymą, ar pagal 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą Nr. 1380/2013 valstybei narei draudžiama pasirinkti jai paskirtų žvejybos kvotų paskirstymo metodą, lemiantį nevienodas sąlygas šioje srityje veiklą vykdančioms ūkio subjektams varžytis dėl didesnio žvejybos galimybių kiekio;
- Teisingumo Teismas konstatavo, kad „Lietuvos Respublika jai skirtas žvejybos galimybes nutarė paskirstyti taikydama metodą, iš esmės pagrindžiamą „ankstesnių duomenų apie sužvejotus kiekius“ kriterijumi“ ir kad „žvejybos galimybių paskirstymo metodas <...> atitinka Reglamento Nr. 1380/2013 17 straipsnyje nustatytus skaidrumo ir objektyvumo reikalavimus“. Taip pat pažymėjo, kad Žuvininkystės įstatyme nustatytas aukciono mechanizmas ir vienam ūkio subjektui nustatyta 40 proc. žvejybos galimybių Baltijos jūroje riba, todėl pagrindinėje byloje nagrinėjamas paskirstymo metodas nelemia visiško atitinkamos rinkos uždarymo, juo nepakeičiama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 straipsniu užtikrinamos laisvės esmė. Žuvininkystės įstatymas nepažeidžia vienodo požiūrio principo, nepažeidžiama ir teisių, kurias įvairių tipų ūkio subjektai turi pagal Chartijos 20 straipsnį, esmė;
- Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad „pagrindinėje byloje nagrinėjamu žvejybos galimybių paskirstymo metodu, iš esmės grindžiamu istorine dalimi, siekiama užtikrinti, kad šios

galimybės pirmenybės tvarka būtų suteiktos ūkio subjektams, valdantiems laivyną, kurio žvejybos pajėgumai iš principo yra tinkami atsižvelgiant į šias galimybes atitinkantį sugaunamų žuvų kiekį. Be to, nutarė, kad žvejybos galimybių „paskirstymo metodas <...> nepažeidžia proporcingumo principo“;

- rengiant Projektą, 2018 m. ŽŪM organizavo eilę konsultacijų susitikimų su žvejybos verslo atstovais, kurių metu dalį ūkio subjektų išreiškė nuomonę, kad Žuvininkystės įstatymą reikėtų keisti iš esmės, o kita dalis – kad nieko nereikia keisti ir kad vienas svarbiausių stabilaus verslo veiksnių yra nesikeičiantis teisinis žvejybos verslo reguliavimas. Esminių pokyčių norintys ūkio subjektai laikosi nuomonės, kad Žuvininkystės įstatyme esanti nuostata dėl didžiausios vienam ūkio subjektui suteikiamų teisių į žvejybos galimybes dalies Baltijos jūroje turėtų būti keistina, šią ribą mažinant (nuo dabar taikomos 40 proc. iki 20 proc.);

- ŽŪM pažymi, kad perleidžiamųjų žvejybos teisių sistema 2016 m. buvo įvesta tik pereinamajam laikotarpiui – 3 metams, nuo 2019 m. lapkričio 1 d. perleidžiamosios žvejybos teisės bus suteikiamos 15 metų ir tik tada sistema pradės pilnavertiškai veikti. Pereinamuoju laikotarpiu išryškėjo sistemos netikslumai ir spragos, kai kurios nuostatos buvo neaiškios ir skirtingai interpretuojamos, todėl teikiamu Projektu siekiama išspręsti visas problemas.

4. Projekto esmė – atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos žvejybos laivynas yra subalansuotas su žvejybos galimybėmis ir į Teisingumo Teismo sprendimą, Žuvininkystės įstatyme numatyti perleidžiamųjų teisių į žvejybos galimybes jūrų vandenyse ir žvejybos galimybių principai iš esmės nekeičiami (paliekamas dabartinis koncentracijos limitas – 40 proc.), o tik suteikiama daugiau svorio ekonominiam kriterijui – sugautų žuvų pardavimo Lietuvoje daliai, atliekami techninio pobūdžio ir patikslinantys kai kurias nuostatas pakeitimai bei įgyvendinamos tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų nuostatos.

Esminiai numatomo teisinio reguliavimo elementai:

1. padidinti lašių iki 25 proc. (*vietoje dabar nustatytų 20 proc.*) ir menkių iki 15 proc. (*vietoje dabar nustatytų 12 proc.*) Baltijos jūros žvejybos galimybių rezervo dalį, kuri gali būti skirta Baltijos jūros priekrantės žvejybai;

2. patikslinti nuostatas, reglamentuojančias perleidžiamųjų žvejybos teisių suteikimą, individualių žvejybos galimybių ir žvejybos kvotų skyrimą, atsižvelgiant į Žuvininkystės įstatymo taikymo problemas ir skirtingų interpretacijų galimybes, išryškėjusias nuo sistemos įgyvendinimo pradžios;

3. įgyvendinti Reglamento (EB) Nr. 708/2007 nuostatas siekiant apsaugoti vandens buveines nuo rizikos, susijusios su nevietinių ir svetimų žuvų rūšių naudojimu akvakultūroje, atsisakyti pramoninių akvakultūros tvenkinių ūkių kriterijų;

4. suvienodinti reikalavimus dėl sumokėjimo už aukciono būdu įsigytą perleidžiamąją žvejybos teisę verslinei žvejybai vidaus vandenyse ir jūrų vandenyse, sumažinti (*nuo 1 proc. iki 0,5 proc. nuo žvejybos galimybių vertės, kurias įmonės gaus per visa perleidžiamosios teisės galiojimo laikotarpį*) pradinę teisių į žvejybos galimybes aukciono kainą;

5. įgyvendinti Reglamento (ES) 2017/2403 reikalavimus dėl sąlygų vykdyti verslinę žvejybą pagal ES susitarimus su užsienio valstybėmis, tarptautinių žvejybos organizacijų reguliuojamose akvatorijose, atvirojoje jūroje bei užsienio valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje atvejais;

6. panaikinti perteklines Žuvininkystės įstatymo nuostatas dėl žuvų išteklių naudotojų teisės užsiimti versline žvejyba sąlygų;

7. patikslinti nuostatas dėl žvejybos laivų registravimo ir išregistravimo, dėl žuvininkystės duomenų kaupimo informacinės sistemos;

8. pripažinti sunkiu pažeidimu verslinę žvejybą neturint LR žvejybos laivo liudijimo;

9. patikslinti Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijų atliekamas žuvininkystės sektoriaus valdymo funkcijas, jas atskiriant ir aiškiau padalinant tarp ministerijų (*ŽŪM pavedama nustatyti žuvininkystės tvarką, AM – žuvininkystės kontrolės tvarką*);

10. sudaryti sąlygas žvejybos Kuršių mariose kvotos laikinam perleidimui, ūkio subjektui išlaikant galimybę gauti teisę į žvejybos kvotą be aukciono;

11. sudaryti palankesnes sąlygas apsikeitimui individualiomis žvejybos galimybėmis ir tuo būdu dėl efektyvesnio žvejybos galimybių panaudojimo leidžiant skelbti individualių žvejybos galimybių panaudojimą realiu laiku.

Projekto nauda ir įgyvendinimo kaštai:

- numatomas teisinio reguliavimo poveikis – efektyvesnis žvejybos galimybių panaudojimas, didesnės sugautų žuvų pardavimo Lietuvoje apimtys ir verslinės žvejybos indėlis į vietos ekonomiką, sudaromos geresnės sąlygos konkuruoti dėl išteklių, efektyviau atgrasoma nuo neteisėtos žvejybos be Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimo;
- pažymėtina, kad Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

5. Derinimas:

- Projektas **suderintas be pastabų** su Finansų ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Konkurencijos taryba bei Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba. **Atsižvelgta** į Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Susiekimo ministerijos, Europos teisės departamento ir žuvininkystės įmonių asociacijos „Lampetra“ pastabas;

- **lieka neatsižvelgta** (ar atsižvelgta iš dalies) į Aplinkos ministerijos, UAB „Seivalas“, UAB „Marlinas“, UAB „Atlantic High Sea Fishing Company“, UAB „VAO“, UAB „Arctic Fishing“, Lietuvos žuvininkystės produktų gamintojų asociacijos, Klaipėdos žvejybos įmonių asociacijos „Jūros žvejys“, Žvejų ir žuvies perdirbėjų asociacijos „Baltijos žvejas“ ir Remigijaus Sako pastabas:

- neatsižvelgta į *Aplinkos ministerijos* siūlymus Projekte numatyti žuvų išteklių naudotojų pareigą, kad jo žvejybiniai padaliniai pildytų žvejybos žurnalus; nustatyti mažesnę ūkio subjektų, kuriems gali būti suteikta teisė į vienos žvejybos įrankių rūšies žvejybos kvotą, skaičių vandens telkiniuose; aiškiau apibrėžti privačių vandens telkinių savininkų teisės įgyvendinimo sąlygas; verslinės žvejybos galiojimo terminą susieti su žuvų išteklių naudotojui skirtos kvotos galiojimo laikotarpiu, o ne su teisės į žvejybos kvotą galiojimo laikotarpiu; papildyti šiurkštaus verslinės žvejybos pažeidimo apibrėžtį, kai antrą kartą per metus pažeidžiamas žvejybos įrankių tikrinimo laikas. ŽŪM savo poziciją iš esmės argumentuoja tuo, kad siūlomi papildymai nėra pagrįsti ar susiję su Projektu daromais pakeitimais;

- neatsižvelgta į *žvejybos verslo atstovų* siūlymą keisti perleidžiamosios teisės į žvejybos galimybes skirstymo principus ir nustatyti ne daugiau nei 20 proc. perleidžiamųjų teisių koncentracijos limitą bei pastabas dėl nuostatos, kuria skatinama sugautą laimikį parduoti Lietuvoje iškraunant jį Klaipėdos uoste, kaip diskriminuojančios didžiuosius žvejybinius laivus turinčių bendroves, nes yra objektyviai neįgyvendinama dėl tam nepritaikytos infrastruktūros; dėl planuojamo nustatyti kasmetinio aukcione įsigytų perleidžiamųjų žvejybos teisių apmokestinimo; dėl siūlomų ribojimų, susijusių su ūkio subjektų reorganizacijų atlikimu. ŽŪM savo poziciją atitinkamai argumentuoja Lietuvos žvejybos laivyno subalansuotumu su žvejybos galimybėmis ir Teisingumo Teismo sprendimu; ES teisės aktuose apibrėžiamų, turimų taikyti ekonominio pobūdžio kriterijų (indėlio į vietos ekonomiką kriterijaus) pagrindu skatinti sugautas žuvis parduoti Lietuvoje ir didinti žvejybos indėlį į vietos ekonomiką; tikslingumu suvienodinti atsiskaitymo už aukciono būdu įsigytas teises į žvejybos galimybes jūrų vandenyse ir teises į žvejybos kvotą vidaus vandenyse sąlygas – už šiuo būdu suteiktą teisę į žvejybos galimybes mokėtis sumokamas kasmet perleidžiamosios žvejybos teisės galiojimo laikotarpiu; siekiu užtikrinti, kad reorganizuoto ūkio subjekto teises ir pareigas perėmę ūkio subjektai negautų daugiau teisių į žvejybos galimybes, nei būtų gavęs reorganizuotas ūkio subjektas.

- pakartotinai teikiamas Projektas patikslintas atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2019 m. birželio 7 d. pirminėje išvadoje Nr. NV-1604 pateiktas pastabas ir pasiūlymus;

- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė antrinėje išvadoje pateikė **techninio pobūdžio** pastabas (tarp jų – dėl Projekto suderinamumo su Vyriausybės įstatymo nuostatomis numatant valstybės politikos

įgyvendinimo kategorijai priskirtiną funkciją – organizuoti žuvininkystės tyrimus – pavesti vykdyti ŽŪM, taip pat dėl AM numatomos pavesti veiklos žuvininkystės tyrimų srityje; dėl Projekto suderinamumo su Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nuostatomis aptariant subjektus, kurie turėtų atlikti Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos (toliau – LŽUMPRIS) posistemių, kuriose kaupiami žuvininkystės duomenys, tvarkytojo funkcijas; dėl tikslingumo papildomai suderinti Projektą su suinteresuotomis institucijomis atsižvelgiant į ženkliai pakitusį Projekto turinį).

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Projektas atitinka Vyriausybės programos 105.4 papunkčio nuostatą „parengsime ir pateiksime Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo pakeitimus, kurie reikalingi žvejybos pajėgumams subalansuoti su žvejybos galimybėmis, taip užtikrinant kiekvieno laivyno segmento ilgalaikį pelningumą“.

7. Dalykinio vertinimo išvada – atsižvelgiant į suinteresuotųjų institucijų bei žvejybos įmonių ir su žuvininkystės verslu susijusių organizacijų asocijuotų struktūrų pateiktas pastabas, siūlytina aptarti Projektą tarpinstituciniame pasitarime.

Pastabos:

1. Projekto 3 straipsnyje nėra tikslinga minėti valstybės informacinio išteklio dalių, pvz. LŽUMPRIS posistemiai. Turi būti naudojamas tik valstybės informacinio išteklio pavadinimas. Siūlytina atlikti korekcijas visame Projekte.
2. Projekto 3 straipsniu keičiamoje 5 straipsnio 2 dalyje pateikiama perteklinė informacija apie duomenų tvarkytojus. Vadovaujantis Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nuostatomis, duomenų tvarkytojai turi būti nurodyti informacinės sistemos nuostatuose. Siūlytina 5 straipsnio 2 dalį naikinti.
3. Projekto 6 straipsnyje numatoma, kad LR jūrų laivų registro (toliau – JLR) ir LR vidaus vandenų laivų registro (toliau – VLR) duomenys, įtraukiami į Žvejojančių jūrų vandenyse laivų duomenų sistemą, taip pat Lietuvos transporto saugos administracija įpareigojama apie JLR ir VLR duomenų apsikeitimus informuoti įgaliotą instituciją. Neautomatizuotas duomenų tvarkymo organizavimas ir registrų duomenų dubliavimas nėra pagrįstas procesiniu poreikiu per administracinę našą ir kaštus. Siūlytina pateikti kaštų naudos analizę dėl automatizuotos sąsajos sukūrimo ar žmoniškųjų išteklių naudojimo pagrįstumo.
4. Projekto 10 straipsnyje numatoma, kad individualių žvejybos galimybių panaudojimas skelbiamas viešai Žuvininkystės tarnybos interneto svetainėje. Siūlytina pateikti pagrindimą, ar ji yra pritaikyta numatomos informacijos automatiniam paskelbimui, jei ne, tai iš kokių lėšų tai bus atlikta ir kada.
5. Projekto 20 straipsnyje numatoma, kad pažeidimo duomenys turi būti kaupiami LŽUMPRIS. Siūlytina pateikti vertinimą ar netikslinga užtikrinti LŽUMPRIS sąveikumą su Administracinių nusižengimų registrų.
6. Atsižvelgiant į Projektu nustatomų pakeitimų apimtį, siūlytina įvertinti LŽUMPRIS nuostatų keitimų poreikį ir mastą, bei atitinkamai užtikrinti jų pakeitimų realizavimą iki Projekto įsigaliojimo.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Strateginių kompetencijų grupės patarėjas

Tomas Stankevičius

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt